

EEN NOSTALGISCHE EXCURSIE NAAR ROTTUMEROOG

(EN NAAR DE KOP VAN DRENTE)

11-19 september 1981

door

Piet Kaas

Deelnemers van het bestuur: Breure (+4 personen), Gittenberger (+3 personen), Menkhorst (+1 persoon), Van Aartsen. Overige deelnemers: Aleven, Borghorst, Bouwmeester, Burger (+2 personen), Bruggeman-Nanninga, Dik, Haak, Hopman (+1 persoon), Huneke (+1 persoon), De Jong, Kaas, Knol (+1 persoon), Kuik, Lakeman, Mounoury (+1 persoon), Nienhuis, Nieuwenhuis (+1 persoon), Van Peursen (+1 persoon), Rizzi, Schuitema Sr., Schuitema Jr. (+1 persoon), Van der Sman, Strack, Slieker, Thijssen, Van Tiggele, Van Timmeren, Veldkamp, Visser, De Winter, Zoer.

Het zal in 1936 of daaromtrent zijn geweest dat Bob ten Broek en ondergetekende - maar net van de middelbare school - als 'broekjes' werkten aan ons boek 'Nederlandse Zeemollusken', waaraan naar ons gevoelen behoefte was, omdat tot dat ogenblik de 3e druk van 'Schelpen van ons strand', van de Amsterdamse 'bovenmeester' L. Dorsman Czn. (1926), het enige (in onze ogen verouderde) 'handboek' voor de gewone schelpenverzamelaar was. In die jaren waren we bijna dagelijks op het strand te vinden, ofwel van Scheveningen-Noord (tot het 'groene huisje') ofwel van Zuid (tot Kijkduin) en 's zondags beurtelings naar Katwijk-aan-Zee of Hoek-van-Holland, vice versa, waarbij alles wat de moeite waard leek werd meegenomen. De vloedlijn was toen nog schoon, want het onzalige plastic was nog niet uitgevonden en de kruidenier woog de boodschappen af in papieren puntzakken, maar wel werden nog kurkebossen (bakens voor kreeftepotten in Het Kanaal) gevonden, die altijd wel verrassende vondsten opleverden.

Onze bronnen voor het voorkomen en de verspreiding van zeemollusken in Nederland waren Tera van Benthem Jutting's 'Lijst van Gemeenten als Vindplaatsen van Nederlandsche Mollusken' (Tijdschr. Ned. Dierk. Ver. (2)20: lxxxiii-xcvii, 1927), het Correspondentieblad dat hier voor u ligt, C.O. van Regteren Altena's 'Bijdrage tot de kennis der fossiele, subfossiele en recente mollusken, etc.' (diss., Amsterdam, 1937) en het eerste Faunadeeltje van Tera van Benthem Jutting (1933). Helaas vermeldde geen van deze bronnen ooit het eiland Rottum als vindplaats van mollusken, hoewel we toch al sedert de 4e klas van de lagere school wisten dat dit het laatste in de rij van Nederlandse Waddeneilanden was, alleen bewoond door de strandvonder. en diens gezin, zoals onze meester ons verzekerde.

Teneinde dit hiaat op te vullen schreven wij een gloedvolle, instructieve brief 'aan de weledelgeboren heer Strandvonder van Rottumeroog', met het verzoek ons, in het belang van de malacologische wetenschap enig schelpgruis van ZIJN eiland toe te sturen.

Nog geen twee weken later ontving ondergetekende een veilingkist vol schelpen van het Rottumer strand, waarvoor we de inmiddels overleden laatste permanente ingezetene van Rottum, Jan Toxopeus, eeuwige dankbaarheid zwoeren. (Tussen haakjes: het pakket bevatte, behalve de meeste soorten die onze recente excursie opleverde, een fossiel klepje van *Lucinella divaricata* (L.), helaas verzameld op een plek, die inmiddels door de zee is verzwolgen, tesamen met Toxopeus' be-huizing).

Dit alles lijkt nu lang geleden en lang vergeten. En dan, zo'n 45 jaar later, valt er opeens een convocatie van de NMV in de brievenbus, waarin je wordt uitgenodigd om deel te nemen aan een excursie naar ... jawel, Rottumeroog! Wat dat allemaal in je losmaakt ... in ieder geval genoeg om onmiddellijk te reageren en je op te geven als deelnemer. Jammer genoeg heeft Bob ten Broek al jaren geleden de

malacologie verruild voor de botanie en ornithologie (ja, hij is samen met zijn echtgenote nog altijd actief, nu in Ommen en omgeving!), dus dan maar alleen op pad. En zo arriveer je dan op die gedenkwaardige 11e september 1981 's avonds omstreeks half acht in het verre Delfzijl, om na een haastige hap en slok in een stil cafetaria je weg te zoeken naar het Zeeaquarium Delfzijl, onze gastheren voor deze avond en de komende zaterdag. Het is er om acht uur nog stil en je krijgt het idee slechts één van een handjevol deelnemers te zijn. Maar binnen word je verwelkomd door de heer A.K. Schuitema - al eeuwen bekend als ook één van de oude hap van de NMV: de chitons die hij mij eens in het grijs verleden zond van het Groningse wad, beginnen al te verbleken in mijn collectie - en je geeft elkaar een hand als oude vrienden, al heb je elkaar nooit eerder ontmoet - wat is het goed dat we als NMV-ers eindelijk eens een lange arm uitstrekken naar dit hoge Noorden, zodat je weet dat onze trouwe en enthousiaste leden daar niet alleen maar op papier bestaan! Schuitema stelt je dan voor aan voorzitter J.H. Dik en secretaris D. Bouwmeester van het Zeeaquarium Delfzijl, aan wie onze vereniging veel dank is verschuldigd voor de generositeit waarmee ze ons de excursie naar Rottumeroog belangeloos hebben aangeboden. Weest er van overtuigd, heren, dat we dit niet licht zullen vergeten! Terwijl wij een geweldige maquette van Delfzijl bewonderen - spelend met drukknopjes en lichtjes - zien we de ene na de andere slakkoloog binnendruppelen. Met een zucht van verlichting constateren we dat ook onze eigen voorzitter, Dr E. Gittenberger, met vrouw en kroost nog juist op tijd arriveert (ze moesten op het tijdstip van vertrek uit Leiden eerst nog haastig met de jongste spruit naar de dokter) om de openingstoespraak van de heer Dik te beantwoorden en een officieel startsein te geven voor de 'excursie van het jaar'. Na afloop van de expeditie naar Rottum wordt ons rijkelijk versierde snert in het enige plaatselijk etablissement van Noordpolderzijl in het vooruitzicht gesteld, en op zondag mogen we zowaar kiezen uit hutspot, boerekool, bami, macaroni of nasi (hetgeen bij handopsteken wordt geregeld). Inmiddels hebben de deelnemers zich mogen verrijken met een aantal begerenswaardige zeemollusken, om niet uitgedeeld, gevist door kotterschippers uit Urk. Voor ieder was er een fraai exemplaar van de navolgende soorten beschikbaar:

Acanthocardia echinata (L.), gevist door UK 41 op 20.06.1978 op 56° NB 7°15' OL, 25 mijl uit de kust van Ringkøbing, Denemarken;

Cyprina islandica (L.), en Neptunea antiqua (L.), gevist door UK 41 in mei 1978 op 57° NB;

Buccinum undatum (L.) en Aequipecten opercularis (L.), gevist door UK 41 op 56°30' NB 6°30' OL, 07.06.1978;

benevens een zakje schelpgruis van de Helgorinne, waaruit met enig geluk wel 40 soorten te isoleren zijn. Wie stuurt een lijstje van zijn vondsten?

Na al deze verkregen en in het vooruitzicht gestelde heerlijkheden en na de schelpenverzameling van het Aquarium, opgesteld in fraaie virtines, te hebben bewonderd, ging het in processie door het donkere Groninger land naar de jeugdherberg Esbörg in Scheemda, waar we door het zingende plaatselijke politiekorps verwelkomd werden, en waar kellners af en aan draafden met bier en sterkere alcoholica. En ik, die mij van vroeger alleen de steriele jeugdherbergen herinner, waar aan de deur een bordje hing met de mededeling dat hier alleen de schoorsteen rookte, waar alleen slappe thee geschonken werd uit onuitputtelijke kannen en waar de beheerders respectvol dienden te

worden aangesproken met 'vader' en 'moeder', stond perplex. Enfin, andere tijden, andere zeden ... dat vader en moeder zou mij, als opa, toch wat moeilijk over de lippen gekomen zijn en bovendien ging na zo'n enerverende dag een 'slaapmutsje' er welkom in ...

Elaas, ons medelid Hopman, die de administratieve leiding van de excursie op zijn schouders had genomen, had zich gewapend met een alarminstallatie die ons wreed uit de slaap haalde toen we nog maar net de ogen gesloten hadden. Iemand riep: 'heren, het is zes uur ...'.

Hoe ik buiten en in de auto geraakt ben, herinner ik me niet duidelijk meer, maar we richtten ons allemaal op de achterlichten van de heer Schuitema en vonden onszelf terug voor het griezelig smalle loopplankje van de 'Stientje', USK 22, in de uitwateringsvaart van Noordpolderzijl, 's morgens om half acht, met een ontbijtpakket van de jeugdherberg, plus een lunchpakket van het Zeeaquarium, plus de nodige thermoskannen met zelfgemaakte koffie in de ransel, alles bijeen genoeg voor een overwintering op Nova Zembla. Maar ja, we waren tenslotte gewaarschuwd voor de ontberingen op een onbewoond eiland ...

Laten we voorop stellen dat we met z'n drieënvijftigen uitzonderlijk geboft hebben met het weer (hebt u ook gelezen hoe het een week later zo'n 150 wadlopers verging, die Rottum nooit hebben gezien maar door helikopters en reddingsboten van het wad geplukt moesten worden?).

Of het nu kwam doordat de 'Stientje' erg diep lag door al die malacologen met hun provisie aan boord, of doordat het water in het kanaal zo tergend langzaam steeg, een feit is dat we pas om half elf het zeegat uitvoeren, omzichtig manoeuvrerend langs armetierige boomstompjes en later tussen rode en groene bakens door, een grillige koers varend door voor ons onzichtbare geulen, totdat we, een kilometer uit de kust van Rottumeroog, voor anker gingen, om ons één voor één, na een gedeeltelijke uitkleedpartij, via een ijzeren laddertje tot aan de dijen (voor enkelen onder ons nog verder!) in het water van de Waddenzee te laten zakken. Gelukkig kregen we al spoedig min of meer vaste - maar o zo verraderlijke! - grond onder de voeten. Totdat we een aantal modderige geulen moesten doorwaden, waarin Cerastoderma edula (L.) zich in een dichte kolonie van honderdduizenden had gevestigd in het bovenste sliblaagje. Je voelde hun protesten duidelijk onder je geteisterde voetzolen. Het was dan ook een ware verademing na dit spitskokkels lopen het vaste Rottumer strand te bereiken, waar het fijne warme zand onze voetzolen streelde.

Ineens was je weer alleen - of met z'n tweeën, zoals ik kon constateren - want iedereen stormde opeens vastberaden een andere kant uit, als een zwerm bijen die voor de eerste voorjaarsvlucht wordt losgelaten, begerig naar de nectar, hier in de vorm van de kalkomhulsels van lang geleden gestorven nederige weekdieren, die straks in vele collecties zullen prijken met het etiket 'Rottumeroog, 12.09. 1981' en de naam van het dier dat er eens in woonde ... De stoeren onder ons liepen het hele eiland rond, meer gemakzuchtige zoonabbidders zochten onmiddellijk een duinpannetje op om de teloor gegane slaap in te halen in de koesterende stralen van een milddadig zonnetje, anderen kropen op handen en knieën langs de vloedlijntjes, op zoek naar het kleinere spul uit de Waddenzee, de landwroeters trokken de duinen in op zoek naar immigranten van de vaste wal, terwijl de avonturiers onder ons naar sporen van bewoning speurden en bij de loodsen van Rijkswaterstaat belandden.

En ondertussen dwaalde uw verslaggever moederziel alleen over het blinkende strand, de ogen op de grond gericht en om de drie stappen bukkend om weer iets op te rapen en weg te gooien.

Laten we eerlijk zijn ... in malacologisch opzicht is Rottumeroog een sof. Spectaculaire vondsten zijn niet te vermelden. Ik heb tevoren aan boord medeleden hardop horen dromen over de talloze

noordkrompen, reusachtige tafelmesheften en noordhorens, die ze verwachtten te vinden. Ze moesten zich helaas tevreden stellen met de hierna opgesomde soorten. Maar à la ... een negatief resultaat is ook een resultaat. Het wad bij Rottumeroog blijkt maagdelijk (en modderig) te zijn, zonder mosselbanken, waardoor bv. ook Lepidochitona cinerea (L.) ontbreekt (aan de wadzijde van alle andere Waddeneilanden regelmatig te vinden). Opvallend was voorts het ontbreken van een aantal soorten die elders aan de kust algemeen voorkomen, zoals Abra alba (Wood), Ensis arcuatus (Jeffreys) en Chamelea striatula (Da Costa). Van de laatste werd weliswaar een enkele klep gevonden, maar dat staat toch in geen verhouding tot het voorkomen van deze soort in het overige waddengebied. Dat de diepere geulen tussen de waddeneilanden hier en daar de Eemtransgressie aansnijden, wordt wel bewezen door het vrij regelmatig voorkomen van Eemfossielen, ook op Rottumeroog (zie de lijst van gevonden soorten).

Tussen vijf en zes uur 's middags sopten de deelnemers zo langzamerhand weer terug over het inmiddels opnieuw drooggefallen wad in de richting van onze verankerde 'Stientje', die gezelschap bleek te hebben gekregen van nog een aantal andere visserspramen, die een paar honderd wadlopers kwamen oppikken, die een uur na ons in lange rijen, van top tot teen bemodderd en nat tot hun middel, aangesjokt kwamen. In de snel invallende duisternis werd de thuisreis ondernomen, met zwaaiende zoeklichten en veel geroep van de uitkijk op de voorplecht naar de schipper in de stuurhut, met warme worst en bier en de laatste restanten van het lunchpakket... Enfin, we overleefden het en om klokslag negen uur 's avonds wankelden we het loopplankje over, op naar de wachtende snert ... We waren naar Rottum geweest ...

De snert viel er behaaglijk in en tegen half elf zagen we welkaar terug in het dagverblijf van de jeugdherberg, luidruchtig begeleid door de disco in de belendende zaal. Onder het genot van een afzakkertje werd nog een haastige inventarisatie ondernomen, met het hieronder vermelde resultaat:

ZEEMOLLUSKEN VAN ROTTUMEROOG

(de met een * aangeduide soorten werden door de heer Schuitema aan de Eemzijde van Rottumeroog verzameld, echter niet tijdens deze excursie, met een + is de soort aangegeven door ondergetekende gevonden in schelpgruis van Rottumeroog in 1937 verzameld door de toenmalige strandvoogd J. Toxopeus).

De frequentie van de verschillende soorten wordt aangeduid door een letter: e = enkele, dwz. 1-10; m = matig voorkomend, 11-100; v = veel voorkomend (meer dan 100); o = overvloedig voorkomend (ontelbaar). Het teken / duidt fossiele soorten aan.

Gastropoda

<u>Littorina littorea</u> (L.)	-e	<u>Euspira catena</u> (Da Costa)	-e
<u>Peringia ulvae</u> (Pennant)	-o	* <u>Euspira poliana alderi</u> (Forbes)	-?
<u>Turritella communis</u> Risso	-e	<u>Buccinum undatum</u> L.	-m
<u>Epitonium turtonae</u> (Turton)	-e	<u>Retusa alba</u> (Kammacher)	-e
		<u>Phytia mysosotis</u> Draparnaud	-e

Bivalvia

<u>Nucula nucleus</u> (L.)	-e	<u>Angulus tenuis</u> (Da Costa)	-e
<u>Mytilus edulis</u> L.	-v	* <u>Angulus fabulus</u> (Gmelin)	-?
<u>Ostrea edulis</u> L.	-m	<u>Macoma balthica</u> (L.)	-o

(Bivalvia, verv.)

* <u>Goodallia triangularis</u> (Montagu)	-?	<u>Scrobicularia plana</u> (Da C.)	-v
* <u>Lucinella divaricata</u> (L.)	-e	<u>Ensis minor</u> (Chenu)	-e
* <u>Tellimya ferruginosa</u> (Montagu)	-?	<u>Ensis cf siliqua</u> (L.)	-e
<u>Mysella bidentata</u> (Montagu)	-v	<u>Mactra corallina cinerea</u> Montagu	-v
<u>Cyprina islandica</u> (L.)	-e	* <u>Mactra corallina plistonae</u> - landica V.R.Altena?	
<u>Acanthocardia echinata</u> (L.)	-e	* <u>Spisula solida</u> (L.)	-?
≠ <u>Acanthocardia tuberculata</u> (L.)	-e	<u>Spisula subtruncata</u> (Da C.)	-v
<u>Cerastoderma edule</u> (L.)	-o	* <u>Lutraria lutraria</u> (L.)	-?
<u>Chamelea striatula</u> (Da Costa)	-e	<u>Mya truncata</u> L.	-m
<u>Venerupis senegalensis</u> (Gmelin)	-e	<u>Mya arenaria</u> L.	-o
≠ <u>Venerupis aurea senescens</u> (Cocconi)			
<u>Petricola pholadiformis</u> Lamarck	-e	* <u>Turneria jeffreysi</u> (Winckw.)	-?
<u>Donax vittatus</u> (Da Costa)	-m	<u>Barnea candida</u> (L.)	-m
		<u>Zirfea crispata</u> (L.)	-m

CephalopodaSepia officinalis L. -m

LANDMOLLUSKEN VAN ROTTUMEROOG

Gastropoda, PulmonataCarychium minimum MüllerCochlicopa lubrica (Müller)Vellonia pulchella (Müller)Pupilla muscorum (L.)Succinea oblonga DraparnaudOxyloma sp.Arion intermedius NormandDeroceras laeve (Müller)Deroceras reticulata (Müller)Vitrina pellucida (Müller)Trichia hispida (L.)Cepaea nemoralis (L.)

De zondagmorgen was gewijd aan de land- en zoetwatermollusken in de 'kop' van Drenthe. Er werd in twee groepen gestart: de 'natte' groep o.l.v. de heer Schuitema, de 'droge' groep o.l.v. de heer J.A. Zoer. Begeleid door een paar flinke plensbuien begaf de 'droge' groep, w.o. uw verslaggever, zich naar het Norgerbos, een zeer fraai eiken-hulst-bos, waarin de regen helaas slechts het bovenste bladerlaagje beroerd had, zodat de slakken zich angstvallig schuilhielden. Ondergetekende had zich al spoedig achter een kop koffie verschanst in een keurig cafétje dicht bij onze parkeerplaats, in gezelschap van enkele van de dames, maar al heel spoedig bleek de koffie zelfs voor de meest enthousiaste slakkenjager meer aantrekkingskracht te bezit-

ten, zodat binnen een uur het gezelschap weer compleet was.
De uiterst schamele buit bestond uit:

Arion intermedius Normand

Retinella hammonis (Ström)

Arion subfuscus (Draparnaud)

Euconulus fulvus (Müller)

Oxychilus alliarius (Miller)

Discus rotundatus (Müller)

Samen met de 'natte groep' vielen we tegen het middaguur het restaurant van de camping 'Witterzomer' te Witten binnen om ons aan de culinaire geneugten te wijden. De heer Schuitema was zo vriendelijk om de interessante resultaten van de 'natte groep' op schrift te stellen. Ze volgen hier:

13-09-1981 diverse excursies in de kop van Drente.

Zuidlaren, Westlaren (coörd.: 567-240) vennetje in bosje langs de autoweg naar Emmen, bij de kruising weg Zuidlaren/Vries.

Stilstaand water met zeer veel bladafval en een zwarte modderbodem.

Anodonta cygnea (schelpen zeer dun en sterk geërodeerd) grote exemplaren.
1 exemplaar van 21,5 cm.

Op de kieuwen veel mijten tot 20 exemplaren per mossel.

Unio pictorum

Haren, Glimmermade, Drentse A, bij brug achter huize Glimmen.
(Coörd.: 573.32-236.95), vrij brede watering, met helder iets leemkleurig water. Vrij diep, zwarte modderbodem met veel plantenresten.

Acroluxus lacustris

Pisidium casertanum

Anisus vortex

" henslowanum

Anodonta anatina

" miliu

" cygnea

" subtruncatum

Bathymphalus contortus

Planorbis planorbis

Bithynia leachi

Pseudanodonta complanata

" tentaculata

Radix auricularia

Gyraulus albus

" peregra f. ovata

Hippeutis complanatus

Sphaerium corneum

Limnea stagnalis

" rivicola

Physa fontinalis

Stagnicola palustris

Unio pictorum

Valvata cristata

" piscinalis

In de berm van b.g. watering:

Cepaea nemoralis

Cochlicopa lubrica

Helicigona arbustorum

Vries, Zeyen, verzameld uit de Broekloop - bij de Westerveldseweg -
(Coörd.: 563.46-231.08). = 2 mtr brede watering, met vrij zachte zand/modderbodem met veel ijzer en weinig planten.

Anisus vortex

Pisidium nitidum

Bathymphalus contortus

" subtruncatum

Bithynia tentaculata

Planorbarius corneus

Gyraulus albusHippeutis complanatusLimnaea stagnalisPisidium amnicum" casertanum" henslowanum" miliumPlanorbis planorbisRadix peregra f. ovataSphaerium corneum (zeer veel)" lacustreStagnicola palustrisValvata piscinalisUit de berm van de watering: Nesovitrea hammonis

Beilen, Beilerstraat, beek op grens met Assen (coörd.: 552.24-233.26).
Beek + 1 mtr breed en ongeveer 20 cm diep, met helder water, stroomt af
richting Witterdiep. Vrij harde zandbodem met dun sliblaagje en sterke
begroeiing met *Helodea canadense*.

Anisus vortexArmiger cristaBathymphalus contortusBithynia leachi" tentaculataGalba truncatulaGyraulus albusHippeutis complanatusLimnaea stagnalisPhysa fontinalisPisidium milium" nitidum" personatumPlanorbarius corneusPlanorbis planorbisRadix peregra f. ovataSegmentina nitidaSphaerium corneum" lacustreStagnicola palustrisValvata piscinalis

In de berm van de beek verzameld:

Aegopinella nitidulaCepea nemoralisCochlicopa lubricaOxyloma elegansPunctum pygmaeumSuccinea putrisVertigo antivertigoNesovitrea hammonis

Vrijwel dezelfde plaats iets meer in de richting van Beilen (+ 50 mtr) in
bermsloot langs secundaire weg (coörd. 552.18-233.10), ruime greppel met
weinig water en vrijwel onder gras van de kanten verdwijnend. Was pas ge-
schoond, uit de verwijderde modder verzameld:

Aplexa hypnorumBathymphalus contortusBithynia tentaculataPlanorbarius corneusPlanorbis planorbisPisidium casertanum" miliumPisidium nitidum" obtusaleRadix peregra f. ovataSphaerium corneumStagnicola glabra" palustris

In de berm van de sloot verzameld:

Cepea nemoralis (w.v. 1 exemplaar met duidelijke umbilicus)Succinea putris

Rolde, Ekehaar, in en bij oude meander van het Amerdiepje bij het Amerbrugje (coörd.: 552.5-238.4) zachte zwarte modderbodem met veel afgevallen blad. Begroeiing met plomp, waterweegbree en *Helodea canadense*.

Anisus vortex

Bathymphalus contortus

Bithynia leachi

" tentaculata

Gyraulus albus

Hippeutis stagnalis

Physa fontinalis

Planorbarius corneus

Planorbis planorbis

Pisidium amnicum

" casertanum

" henslowanum

" milium

" nitidum

Radix peregra f. ovata

Stagnicola palustris

Sphaerium corneum

Valvata piscinalis

In de berm verzameld:

Cochlicopa lubrica

Helicigona arbustorum

Succinea putris

Zonitoides excavatus

" nitidus

Verzameld in het Amerdiepje + 50 mtr Noordelijker en een aantal jaren geleden nieuw gegraven, rechtgetrokken oude Amerdiepje.

Anisus vortex

Bathymphalus contortus

Bithynia leachi

" tentaculata

Galba truncatula

Gyraulus albus

Hippeutis complanatus

Limnaea stagnalis

Physa fontinalis

Pisidium casertanum

Pisidium milium

" nitidum

" obtusale

" personatum

Radix peregra f. ovata

Planorbarius corneus

Planorbis planorbis

Sphaerium corneum

Stagnicola palustris

Valvata piscinalis

Assen, Anreep, beekje bij het Holtveld (coörd.: 554.44-235.40), smalle diep liggende beek, met + 20 cm helder water, stromend in de richting van het Deurzerdiep. Vrij harde zand/kiezel bodem met enkele zachtere plekken, weinig plantengroei, stroomt langs en gedeeltelijk door een strook bebossing.

Anisus vortex

Aplexa hypnorum

Bathymphalus contortus

Bithynia tentaculata

Galba truncatula

Gyraulus albus

Hippeutis complanatus

Limnaea stagnalis

Physa fontinalis

Pisidium amnicum

" casertanum

" milium

" nitidum

" subtruncatum

Planorbis planorbis

Radix peregra f. ovata

Sphaerium corneum

Valvata piscinalis

In de berm van de beek verzameld:

Aegopinella nitidula

Succinea putris

Oxychilus cellarius

Vitrea crystallina

Euconulus fulvus

Na de uiterst gevarieerde maaltijd gingen de hutspotters, boerekolers, macaronisten, etc. meer dan tevreden uiteen. We konden terugzien op een fijne excursie, die vooral kon slagen dank zij de voortreffelijke voorbereiding van allen die zich hiervoor hebben ingezet. Nogmaals, heren Schuitema, Dik, Bouwmeester en Hopman, hartelijk dank voor alles!